

1. Osasun Planaren helburuen ebaluazioa

1994ko Osasun Planaren helburuen ebaluazio zehatza Osasun Sailburuak aurkeztu zuen Eusko Jaurlaritzan 2000ko otsailean. Ondoriorik printzipalenak hauek izan ziren:

1. Helburu orokorrak, hots, bizitza-itxaropena luzatzeari eta ezintasunik gabeko bizitza-itxaropena luzatzeari dagozkienak, lortu dira. Planteatutako gainerako helbururik gehienak aurreikusitako jomugara heldu dira. Azkenik, zenbait helbururi ezin zaie ebaluaziorik egin urte batzuk barru arte; baina, beraien joerak erakusten digunez, helburuok jomugara heltzeko bidean jarrita daude.
2. Minbiziaren arloan, helburuen ebaluazioa 2010 urtean egin behar da.
3. Gaixotasun kardiobaskularren eta IZBAren arloan, hilkortasunarekin erlazionatutako helburuak bete dira edo betetzeko bidean daude; gauza bera gertatzen da gizonezkoen tabakismoari eta aisialdiko ariketa fisikoari dagozkien helburuekin. Ostera, dieta-ohiturekin eta obesitatea edo arteria-hipertentsioa bezalako arrisku-faktoreekin erlazionatutako helburuak ezin izan dira ebaluatu, informazio-iturrietan aurkitutako zailtasunak direla-eta.
4. SGTen arloan planteatutako helburua bete egin da, eta hiesaren kasuan ez dago informazio-sistematik, helburua zuzenean ebaluatzeko modukorik.
5. Istripuei dagokienez, erabilgarri dauden datuen arabera, laster beteko dira aurreikusitako helburuak, lan-istripuen atalean izan ezik.
6. Osasun mentaleko arloan, suizidioagatiko hilkortasunak ez du adierazten nahi izango zen joera; hala ere, EHAEko tasak Europako baxuenetarikoak dira.
7. Emakumezkoaren eta haurraren osasunarekin eta gaixotasun infekziosoen erlazionatutako arloetan helbururik gehienak lortu dira.
8. Aho-hortzetako osasun-arloan helburu guztiak bete dira.
9. Diabetes mellitusaren arloan ezin izan da ebaluaziorik egin, ez baitago informazio-sistematik.

2. Osasun Planaren helburuak eta adierazleak egokitzea

Atal honetan aurkezten da 1994ko Osasun Planaren helburuen eta adierazleen arteko egokiera. Azterketa hori, aurreko Osasun Planaren diseinuan zeuden hobekuntza-arloak ezagutzeko egin zen, eta geroago Plan honen elaborazioan erabiltzeko.

Egokiera ebaluatu duen lan-taldea, Osasun Plan berria elaboratzeko osatu den taldea izan da. Eta ebaluazioa egiteko alde zurretik definitutako galdera-parrilla batean oinarritu da.

Helburuen definizioa eta helburuen zenbatekoa, oro har ikusita biok, pertinentetzat jo ziren. Zenbait kasutan, ez ziren hautatu informazio-iturri egokiak, informazio-sistema batzuekin zeuden arazoak zirela-eta. Gehienetan, zaila egiten da osasun-irabazteak aurkeztea helburu bakoi-tzerako adierazle bakar bat erabiliz. Helburuen zenbatekoa adierazle batean baino gehiagotan desagregatzeak behar bada posible egingo zuen proposatutako jokabideekiko korrelazio hobea lortzea.

3. Osasun Planaren jokabideen ebaluazioa

Osasun Planaren helburuak lortzeko lehentasuna zuten jokabideak definitu ziren, burututako egintzak ezagutzeko xedez. Atal honetan biltzen da jokabideen ebaluazioa.

Ebaluazio hori egiteko, Osasun Sailak egindako egintzak bildu ziren, baita Eusko Jaurlaritzaren egintza intersektorialak ere. Ez ziren bildu bestelako instituzioek, udalek edo enpresa pribatuek egindako interbentzioak, nahiz eta interbentzio horiek, dudarik gabe, biztanleriaren osasuna hobera egin zuten. Aztertutako aldia Plana indarrean egon zen aldia izan zen. Informazioa lortzeko, zeuden txosten eta memoria ezberdinak erabili, eta jokabideen pertsonal arduradunarekin elkarrizketak egin ziren.

Ebaluazio hori egiterakoan oztopo behinenetariko bat zera izan zen: planteatutako jokabideen heterogenitatea. Horregatik, ez zen egokitzat hartu lorpen-maila kuantitatiboki baloratzea, Osasun Planak planteatzen zituen interbentzio-kopuruari zegokionez. Hala ere, dudarik gabe baieztatu daiteke aurreikusitako egintzarik gehienak inplantatzeko ahalegin handiak egin direla.

4. Osasun Planaren garapena

1994ko Osasun Plana argitaratzeak beharizan bat ekarri zuen, hots, martxan jartzeko egitura funtzionala behar zuen. Halaber, lanabes ez hornitzea behar zuenez, zerbitzuen erosketari lotuta zegoen. Zerbitzu-erosketa hori programa-kontratuen bidez egingo zen. Lanabes-hornidurak besterik ere eskatzen zuen: Osasun Sailean beste jarduerak batzuk garatzea eta beste Institutuzio, Udal edota Sailekin batera proiektuak elaboratzea. Laburbilduz, ondokook adieraziko ditugu: